

แหล่งเรียนรู้ในตำบลเจดีย์ชัย

๑. แหล่งเรียนรู้ วัดบ้านศาลา

๒. ที่ตั้ง บ้านศาลา เลขที่ ๖๔ หมู่ ๔ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๓. ที่มา/ประวัติ

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านศาลา เป็นหมู่บ้านเก่าแก่หลายร้อยปี ได้อพยพมาจากลื้อ เมืองคอน ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของ เมือง เชียงฮ่อน เป็นชนชาติไทยลื้อ โดยการนำของพ่อแสนเป้ง พ่อแสนราช และชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตการปกครองตำบลแงงชื่อบ้านศาลา เมื่อปีพุทธศักราช๒๔๗๕ ได้ย้ายมา อยู่ ในเขตการปกครองตำบลเจดีย์ชัยจนถึงปัจจุบัน

- ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่ราบบนฝั่งแม่น้ำน่านล้อมรอบด้วยภูเขา

- ลักษณะทั่วไป

บ้านศาลา หมู่ที่ ๔ ตำบลเจดีย์ชัย มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๐๐๐ ไร่ ใช้ทำการเกษตร ๘๙๒ ไร่ มี จำนวนครัวเรือน ๑๖๑ ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้ง หมด ๔๒๕ คน แยกเป็น ชาย ๒๐๑ คน และหญิง ๒๒๔คน

- ด้านศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธโดยมีวัดบ้านศาลา เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ประชาชนในหมู่บ้าน ยังคงรักษาขนบประเพณีต่างๆ สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การสงฆ์น้ำพระธาตุดินไหว ประเพณีปี๋ใหม่เมือง (สงกรานต์) ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ประเพณีลอย กระทง ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีตานก๋วยสลาก

๔. รางวัลที่ได้รับ

-

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล ผู้ใหญ่สมบูรณ์ กันยะ

๑. แหล่งเรียนรู้ ป่วนเพ็ก

๒. ที่ตั้ง ๔๖๔ หมู่ ๒ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๓. ที่มา/ประวัติ

นางสาวศรีนทรวงศ์ไทย บุญศิริวัฒนาศรี ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนป่วนเพ็กผ้าไทย เล่า
ทำความถึงผ้าทอไทลื้อ ย้อนไป ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา คนในชุมชนส่วนมากมีอาชีพหลักคือการเกษตร มี
อาชีพเสริม คือการทอผ้า ซึ่งคนไทลื้อในอดีต จะมีคติประจำใจ คนไทลื้อมีความเชื่อว่าแม่หญิงคนใด
สามารถคิดค้นลวดลายการทอผ้าได้งาม แม่หญิงคนนั้นคือคนงามที่สุดในหมู่บ้าน
ในอดีตเมื่อนานลำหลัง ไม่มีโรงงาน จะมีเสื้อผ้าใส่ต้องเย็บผ้าทอผ้าเอง ทำให้ พ่อ แม่ มีอุปกรณ์ทอ
ผ้าครบ พ่อแม่ได้ทั้งสมบัติไว้ให้ ทั้งพิมพ์ทอผ้า กี่ทอผ้า กระสวยทอผ้า ความจริง แล้วสมบัตินี้เป็นของ
พี่สาวคนโต ตอนแรกที่ พี่สาวเอามาให้ ดีใจนึกว่าเป็นทองค่าแห่ง ปรากฏว่าเป็นอุปกรณ์ทอผ้า ตอน
ได้มาทั้งไว้ ตั้งนาน จนลาออกจากงานที่บริษัทมาอยู่บ้าน เลยเป็นจุดเริ่มต้นให้คิด ซึ่งตอนนั้น กำลัง
ศึกษาปริญญาโท คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ช่วงใกล้จบอาจารย์ให้ทำวิทยานิพนธ์ จึง
ได้ปรึกษาอาจารย์เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ในชุมชนหัวข้อ การทอผ้า

หลังจากนั้นตนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั่วไปของการทอผ้า เพื่อจะทำวิทยานิพนธ์ การทอ
ในช่วงที่ทำเป็นช่วงที่ก่อตั้งป่วนเพ็กผ้าไทย เริ่มจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากหลายหมู่บ้าน จำนวน
๑๓ คน ตอนเริ่มต้นกลุ่ม ชาวบ้านมีกี่ทอผ้าอยู่แล้ว เราแค่ไปหา ฝ่ายมาให้สมาชิกไปทอ พอทอ
เสร็จเป็นผืนค่อยนำมาแปรรูป ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุรับหน้าที่ ทอ ขณะที่วัยกลางคนรับหน้าที่ตัดเย็บ
ส่วนตัวที่ต้องคลุกคลีทุกขั้นตอน แม้กระทั่ง การย้อมผ้า ต้องพึ่งความรู้ใหม่ทั้งหมด

เมื่อรวมกลุ่มได้ราว ๒ ปี ปรากฏว่าขาดทุน เงินปันผลแทบไม่มี จนสมาชิกหลายคนถอดใจ
ขอกลับไปทำเกษตรอย่างเดิมเหมือนเดิม หลังจากมานั่งวิเคราะห์สาเหตุ พบว่า น่าจะเป็นเพราะขาด
วิธีการจัดการ ที่ดี ที่สำคัญคือไม่มีตลาดและหน้าร้าน จึงไม่มี แหล่งกระจายสินค้าแม้ความพยายาม
ครั้งแรกล้มเหลวแต่เธอ ไม่ย่อท้อ ประจวบกับปี ๒๕๕๓ อบต.เจดีย์ชัย อนุมัติเงินกู้จากโครงการ
กระตุ้นเศรษฐกิจ ชุมชน นำเงินไปซื้อฝ้าย แล้วจัดสรรปันส่วนให้สมาชิกที่เหลืออยู่ ทั้งเคย้นเคยโยให้
สมาชิกที่ถอนตัว ไปแล้วกลับมาร่วมมือกันอีกครั้ง

ขณะเดียวกันกลุ่มจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจ ชุมชนป่วนเพ็กผ้าไทย และได้รับการสนับสนุน
จากหลายหน่วยงาน เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด และพาณิชย์จังหวัด ในเรื่อง
การตลาด วัตถุดิบ การออกแบบ รวมถึงภูมิปัญญาและเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้ สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้น
ต่อมา ทางกลุ่มนำผลิตภัณฑ์ไปขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เมื่อผ่านแล้ว จึงนำ ไปขึ้นทะเบียน
OTOP ได้การคัดสรรระดับ ๔ ดาวในครั้งแรก และอีก ๒ ปีถัดมาได้เป็น ๕ ดาว ทางกลุ่มยังนำผ้าไท
ลื้อ ไปแปรรูปเป็นผ้าปูโต๊ะเพื่อส่งเข้าแข่งขัน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ จนได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับ
จังหวัด ทำให้ได้เป็นตัวแทนไปแข่งขัน ระดับภาค และชนะเลิศด้วย จากนั้นจึงมุ่งตรง เข้ากรุงเทพฯ
เพื่อร่วมประกวดระดับประเทศ ผลคือได้รับรางวัลชมเชยกลับมา

ปีต่อมาส่งผ้ารันเนอร์ หรือผ้าคาดเตียง เข้าประกวด ซึ่งครั้งนี้ชนะได้รางวัลที่ ๑ กลับมาด้วย
ความภาคภูมิใจ ความสำเร็จดังกล่าวไม่ได้ทำให้หยุดพัฒนาตัวเอง โดยเธอกู้เงินธนาคาร เพื่อทำหน้า
ร้าน แล้วยังส่งสมาชิกกลุ่มไปอบรม เพิ่มเติม เพื่อหานวัตกรรมใหม่มาพัฒนา คุณภาพของผ้าทออยู่
เสมอ

ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีหลากหลาย ตั้งแต่ผ้าทอพื้นเมือง เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าคลุม ไหล่ ผ้า màn ผ้าปู
โต๊ะ จนถึงผ้าคาดเตียง แต่สินค้าหลักที่เป็นของขึ้นชื่อ คือผ้าทอ ลายน้ำไหลไทลื้อ แต่ละผืนมีความยาว

มาตรฐาน ๔ เมตร กว้าง ๘๐ เซนติเมตร น้ำ ไปตัดผ้าชิ้นได้ ๑ ผืน หรือเสื้อได้ ๑ ตัว ส่วนราคา เริ่มต้น
ที่ ๔๐๐ บาท ไปจนถึงหลักหมื่นและ หลักแสน ขึ้นอยู่กับลวดลายและวัตถุดิบที่ใช้
ปัจจุบันพวนพเก้าผ้าไทย มีจำหน่ายที่

๑. สยามพารากอนชั้น๔

๒.เดอะมอลล์โคราช

๓. คิงพาวเวอร์ (ปัจจุบันสินค้าถูกตีกลับ เนื่องจากสถานการณ์โควิดรอบที่สาม หาก
สถานการณ์ดีขึ้นคิงพาวเวอร์จะกลับมาค้าขายใหม่)

๔. รางวัลที่ได้รับ

- ได้รับรางวัลตัวแทนพระองค์ ในด้านการช่วยเหลือชุมชน เสริมสร้างอาชีพ ลดปัญหาการว่างงาน
- ได้รับการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ระดับสี่ดาว

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นางสาวศรินทรวงศ์ไทย บุญศิริวัฒนาศรี

๑. แหล่งเรียนรู้ วัดบ้านนาแก

๒. ที่ตั้ง ๒๙๙ หมู่ ๑ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๓. ที่มา/ประวัติ

ประวัติโดยย่อ ของชุมชน หมู่บ้านนาแก (คัดมาจาก พ่อมานิตย์ วังสาร ผู้ทรงคุณวุฒิ บ้านนาแก) หมู่บ้านนาแก เดิมนี้ชื่อว่า บ้านนาแก ได้ย้ายถิ่นฐาน อพยพ มาจากเมืองเชียงแสน เนื่องจากว่า ถูกพวกจีนฮ่อ ไล่รุกราน เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๓๘๐ บ้านนาแก มีเชื้อสาย ชาตพันธ์ เป็นชนเผ่าลื้อ ยางตอง แรกเดิมที่ได้อพยพมาตั้งรกราก ถิ่นฐาน อยู่ที่ลานริมน้ำติดหนอง ก่อเคราะห์ มีครอบครัวอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๑๘ ครอบครัวตั้งถิ่นฐานอยู่ได้ประมาณ ๑๑ ปี ซึ่งปัจจุบัน คือบริเวณ ทิศใต้ของ หมู่บ้าน ป่าลาน ตำบลบัว (ปัจจุบันยังขุดพบ ถ้วย ชามชากของใช้อยู่) จากนั้นต่อมาเมื่อเจอข้าป่าดุร้าย ขอบมาทำลาย พืช ไร่ พืชสวน นาข้าว และทำลายบ้านเรือน จนเกิดความเสียหายอยู่เป็นประจำ จึงได้ตกลงกันอพยพบ้านเรือนมาตั้งหมู่บ้านแห่งใหม่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำการเกษตร คือบริเวณเหนือนาแจ้ (ปัจจุบัน บริเวณบ้านพ่อถวิล-แม่้อย วงศ์สวัสดิ์) ซึ่งตั้งได้นานประมาณ ๑๔ ปี ก็มีโขลงช้างป่า (ช้างโพง) ตามมาทำลายพืชไร่ พืชสวน นาข้าว ที่ปลูกไว้เสียหาย นอกจากช้างป่าแล้ว ยังมีฝูงหมาป่ามากัดกิน ทำลายพืชผักที่ปลูกไว้ชาวบ้านในชุมชนทนไม่ไหว จึงได้พากันอพยพย้ายถิ่นฐานบ้านเรือนมาตั้งอยู่ที่นาทุ่งกอก (ต้นกอกเป็นต้นปารมีประเภทหนึ่งติดลูกปัด ๑ ครั้ง รับประทานได้) จึงได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านนาแก เป็นชื่อหมู่บ้านนาแก เป็นลำดับหมู่ที่ ๑๓ ของตำบลแ่ง อำเภอบัว จังหวัดน่านในขณะนั้น โดยการนำของพ่อแสนคำมูล วงศ์สวัสดิ์เป็นหัวหน้าบ้านสาเหตุที่ได้ตั้งชื่อบ้านนาแกเพราะมีต้นกอกอยู่เป็นจำนวนมาก สามารถป้องกันโขลงช้างที่มารบกวนข้าวของได้ ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะสำหรับการทำนาปลูกข้าว ทำการเกษตรได้อย่างอุดมสมบูรณ์ จากนั้นพอฤดูฝน น้ำหลากท่วมบ้านเรือนมาตลอด จึงพากันขยับขยายขึ้นมาอยู่ที่ดอนสูง คือที่ตั้งหมู่บ้านนาแกปัจจุบัน(ปัจจุบันนี้ที่ตั้งหมู่บ้านเดิมจึงเรียกว่า นาทุ่งกอกเป็นนาบ้านห่างถึงทุกวันนี้)

ปัจจุบันนี้คือหมู่บ้านนาแก หมู่ที่ ๑ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีครัวเรือนอยู่ทั้งหมด ๓๒๕ หลังคา มีประชากรในหมู่บ้าน ๑๐๒๕ คน รวมทั้งชาย และหญิง บ้านนาแกอาศัยอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตร ประชาชนในหมู่บ้านจึงมีอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักในน้ำมีปลาในนามีข้าว มีข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริก ยาสูบ มีพืชไร่ ผลไม้ ตามฤดูกาล มีรายได้ตลอดทั้งปี สร้างงานสร้างอาชีพเป็นอยู่ช้านาน เป็นแหล่งอาหารของหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอบัว บ้านนาแกมีแผนพัฒนาชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มีศาสนาพุทธ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ บ้านนาแกเป็นหมู่บ้านที่มีความสงบสุขเรียบร้อย มีวัด มีโรงเรียน มีบรรพบุรุษสร้างชาติ ปกครองกันมารุ่นต่อรุ่นมีความสามัคคี มีคุณธรรม ปัจจุบัน มีผู้ใหญ่บ้านบ้านชื่อนายเชนต วงศ์สวัสดิ์ เป็นผู้นำชุมชน มีวัดนาแก เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งเป็นวัดสมัยล้านนา ได้ บรูณะปฏิสังขร มาโดยตลอดตั้งแต่ท่านพระครู ศิริรัตนวัฒน์ (ตุลฺงทอน) เป็นเจ้าอาวาสที่มีลูกศิษย์ ลูกหามากมาย ปัจจุบัน มีพระอธิการ ชินบุญญาวิชโรเป็นเจ้าอาวาสได้พัฒนา วัดนาแกให้สวยงาม สร้างศาสนสถานหลากหลาย เช่นองค์พระธาตุ

๔. รางวัลที่ได้รับ

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นายเชน วงศ์สวัสดิ์

๑. แหล่งเรียนรู้ เสริมทรัพย์

๒. ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๙ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓. ที่มา/ประวัติ

นายเสริม คำแปง ปราชญ์ชาวบ้าน เล่าถึงจุดเริ่มต้นของสวน เสริมทรัพย์ เมื่อปี ๒๕๒๗ เป็นอาจารย์สอนวิชาเกษตรกรรมอยู่ที่โรงเรียนบ้านปางสนุก และโรงเรียนนาวงศ์ เมื่อมีเวลาว่าง จะทำสวนช่วงแรกปลูกลำไยกับฝรั่ง ต่อมาในปี ๒๕๓๐ จึงปลูกมะขามหวานจากเพชรบูรณ์แซมไปด้วย โดยมีพ่อค้าจากสุพรรณบุรี เพชรบูรณ์ และเชียงรายมารับซื้อ เมื่อพ่อค้าต่างถิ่นมาซื้อบ่อยลง จึงส่งไปขายที่สหกรณ์ตำบลท่าวังผาแทน แต่ราคาไม่ดีเท่าไร ต่อมาในปี ๒๕๔๒ เขาตัดสินใจขอเกษียณอายุราชการ ก่อนกำหนด และหันมาทำเกษตรอินทรีย์ อย่างจริงจัง "ผมเริ่มทำเกษตรอินทรีย์ช่วงที่สอน นักเรียน อยากให้ทุกคนรู้ว่า การเกษตรที่ไม่ใช้ สารเคมีนั้นทำได้จริง เพราะช่วงนั้นเกษตรกร หลายบ้านใช้เคมีกันเยอะ จึงสอนทำปุ๋ยหมัก สารไล่แมลง และให้นักเรียนเข้ามาศึกษาในสวนของผมด้วย" จากนั้นในปี ๒๕๔๔ ได้รับเลือก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัย ทำให้ไม่มีเวลาดูแลสวน กลายเป็นว่าต้นฝรั่งที่ปลูกอยู่เกือบ ๕๐๐ ต้น เที่ยวนาไปหมด เขาจึงถือโอกาสนี้ตัดทั้งต้นฝรั่ง ต้นมะขาม และต้นลำไยทิ้ง โดยเหลือไว้เพียงไม่กี่ต้น จากนั้นหันมาปลูกพืชแบบผสมผสานแทน โดยลง อย่างละ ๕-๑๐ ต้น เน้นตามฤดูกาล เมื่อหมดภาระหน้าที่จากงานการเมือง ก็กลับ เข้าสวนดังเดิม ปลูกพืช แล้วนำไปขายที่ตลาดบ้านปาง หรือบางทีก็มีพ่อค้าแม่ค้าในจังหวัดน่านมาดูที่สวนแล้วเลือกตัดไป หากเทียบกันแล้ว การปลูกแบบผสมผสานดีกว่าการปลูกแบบเชิงเดี่ยวมาก เพราะมีผลผลิตให้ขายทุกฤดูที่สำคัญคือราคาสูงกว่า ซึ่งทุกวันนี้ มีรายได้จากการทำเกษตรราว ๙,๐๐๐-๑๐,๐๐๐บาทต่อเดือน

ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ เสริมทรัพย์ เป็นพื้นที่เรียนรู้สำหรับทั้งคนใน และนอกพื้นที่ มีผู้เข้ามาอบรมเรื่องการขยายพันธุ์พืชและทำสารชีวภาพ ปีละ ๑-๒ ครั้ง และ อบต.เจดีย์ชัยให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายสำคัญของศูนย์แห่งนี้ คือช่วยให้ ประชาชนเลี้ยงชีวิตด้วยเกษตรกรรมยั่งยืน และไม่ตกเป็นเหยื่อของการตลาดโดยไม่จำเป็น

๔. รางวัลที่ได้รับ

- ได้รับคัดเลือกเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินจังหวัดน่าน

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นายเสริม คำแพง

๑. แหล่งเรียนรู้ รุ่งลัดดา

๒. ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๔๔๘ หมู่ ๙ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓. ที่มา/ประวัติ

ดั้งเดิม นางลัดดา ตนภู ทำอาชีพก่อสร้าง กระทั่งลูกสาวขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ไม่อยากเดินทางไปทำงาน อยากรอยู่กับลูก จึงตัดสินใจหยุด เลย์มาซื้อที่ดินปี ๒๕๔๔ แล้วเริ่มปลูกพืชล้มลุก อย่างมะม่วง ลำไย "อยากรกินอะไรก็ปลูก ส่วนที่เหลือเอาไป ขายที่ตลาด หลังจากปลูกพืชผักได้ร่วมปี เป็นจังหวะเดียวกับที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลเจดีย์ชัย เข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ เรื่องการเลี้ยงเห็ด มีเจ้าหน้าที่เข้ามาแนะนำให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน ๒๐ คน แล้วจึงส่งวิทยากรมาให้ความรู้ พร้อมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เช่น พันธุ์เห็ด ขี้เลื่อย ส่วนโรงเรือนลัดดาจ่ายเงินเก็บมาใช้เป็นทุนในการก่อสร้างบนที่ดินของเธอช่วงแรกชาวบ้านช่วยกันทำอย่างดี แต่พอทุนหมด และต้องลงเงินกันเอง กลายเป็นว่าเหลือลัดดาเพียงคนเดียว ทำเท่าที่ทำได้และจ้างเพื่อนบ้านมาช่วยในบางครั้ง ถึงเวลาก็นำผลผลิตไปขายที่ตลาดเช่นเดิมต่อมาประมาณปี ๒๕๕๑ องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัยคัดเลือกให้ลัดดาเป็นตัวแทนเกษตรกร เพื่อเข้าอบรมที่ศูนย์การเรียนรู้บ้านแสงเทียน ตำบลเมืองจัง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน ได้เรียนรู้เรื่อง การทำบัญชีครัวเรือน การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ และการปลูกพืชเกษตรผสมผสานเมื่อกลับมาจึงประยุกต์ใช้ความรู้กับสวนของตนเอง ทั้งยังเปิดพื้นที่เป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานรุ่งลัดดาซึ่งมีเกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่มาเยี่ยมเยียนไม่ขาดสาย นอกจากเกษตรผสมผสาน น้ำหมักอินทรีย์กับปุ๋ยหมัก ไปซื้อข้าวจาก ชาวบ้านแถวนี้มาผสมกับก้อนเห็ดเก่า ใครอยากใช้ขอได้ และหลังจากนั้น กศน.เข้ามาส่งเสริมอีกหลายเรื่อง เช่น เลี้ยงจิ้งหรีด ปลูกถั่วดาวอินคา ทำมาเรื่อยๆอันไหนทำแล้วไม่ได้ผลก็เลิกไป ทุกอย่างจุดเด่นของสวนแห่งนี้ ปราศจากสารเคมี เพราะระลึกอยู่เสมอ ว่า ของเหล่านี้มีไว้เพื่อกิน จึงไม่อยากเสี่ยงใช้ก็ทำพวก สารที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย และหันไปใช้วิธี ดักจับแมลงแทน ซึ่งได้ผลไม่แพ้กัน ปัจจุบันสวนเกษตรของลัดดาขยายพื้นที่จาก ๒ ไร่ เป็น ๔ ไร่ มีผลผลิตมากมาย ทั้งมะนาว ชะอม ผักบุ้ง ผักกาด ผลไม้อย่างมะม่วง ลำไย มะยงชิด ฝรั่ง เงาะ และสตอว์เบอร์รี่ที่ลัดดาว่าเพิ่งนำมาปลูก และยังมีเห็ด ไข่ไก่ "พื้มีรายได้เฉลี่ยวันละ ๓๐๐-๔๐๐ บาท จึงกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ รุ่งลัดดา จนถึงปัจจุบัน

๔. รางวัลที่ได้รับ

-

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นางลัดดา ตนภู

๑. แหล่งเรียนรู้ มิตรอาหารปลอดภัย

๒. ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๒๑๖ หมู่ ๙ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓. ที่มา/ประวัติ

ในปี ๒๕๕๕ ชาวบ้านเกือบร้อยคนเกิดอาการ ท้องร่วงอย่างรุนแรง หลังร่วมงานตานก๋วยสลาก พระธาตุดินไหว โดยผลวินิจฉัยของแพทย์ระบุว่า ทุกคนเป็นโรคทริคิโนซิส เกิดจากพยาธิตัวกลม ซึ่งอยู่ในเนื้อดิบเข้าไปเพาะเชื้อภายในร่างกาย ทำให้มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนปวดท้อง บางรายมีอาการหนัก ถึงขั้นตัวบวมและมีไข้สูง นางบัวเร็ว มีบุญ ประธานแม่บ้าน ตำบลเจดีย์ชัย กล่าวว่าเหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้กลุ่มแม่บ้านประกาศยกเลิกการเสิร์ฟอาหารดิบในงานต่างๆ ของตำบล และหันมาปฏิบัติการจัดการอาหารอย่างจริงจัง ตอนที่เกิดปัญหาเพราะลาบหมูดิบ เรานำประเด็นนี้ไปปรึกษาหารือผู้นำทุกองค์กรเพื่อวางแผนจัดทำโครงการอาหารปลอดภัยร่วมกับ รพ.สต.เจดีย์ชัย เพราะเห็นแล้วว่า ต้องทำอย่างจริงจังเนื่องจากก่อนหน้านี้ มีปัญหามาตลอด แต่ครั้งนี้ถือว่าหนักที่สุดโดยเราทำเรื่องไปยังกองทุน สปสช. ซึ่งสนับสนุนงบประมาณมา ๓๐,๐๐๐ บาทต่อเนื่อง ทุกปี ยกเว้นปี ๒๕๕๗ ได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อได้งบประมาณ จึงมีการเรียกประธานแม่บ้านทุกแห่งมาประชุม พาไปดูงาน ที่ตำบลสวด อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เคยเผชิญกับโรคไข้หูดับ ซึ่งเกิดจากเชื้อแบคทีเรียในสุกรชื่อ สเตรปโตคอกคัส ซูอิส ที่ติดต่อจากสัตว์สู่คนได้ หากบริโภคเนื้อหมูดิบ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ กลุ่มแม่บ้านกลับมานำเสนอกระบวนการจัดการปัญหาและทำประชาคมในตำบล จนได้เป็นมาตรการอาหารปลอดภัย จำนวน ๖ ข้อ คือ

๑) ห้ามนำอาหารสุกๆ ดิบๆ เช่น ลาบ ลู่ว้า และแหนม หรืออาหารที่ปรุงไม่สะอาด มาขึ้นโต๊ะเลี้ยงแขก

๒) ไม่นำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ มาเลี้ยงแขกในงานศพ

๓) กรณีที่มีการฆ่าสัตว์เองเพื่อประกอบอาหาร ต้องผ่านการรับรองจากปศุสัตว์อำเภอ ปักก่อนทุกครั้ง

๔) ต้องแจ้งขอประกอบอาหารพร้อม รายการอาหารที่จะใช้ในงานต่อสารวัตรอาหาร ประจำหมู่บ้านก่อนจัดงาน ๕ วัน ยกเว้น งานศพให้แจ้งภายใน ๒ วัน โดยมีผู้ใหญ่บ้าน กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้เซ็นรับรอง และสารวัตรอาหารเป็นผู้ควบคุมการประกอบอาหารก่อนการจัดงานทุกครั้ง

๕) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหาร และบริการอาหารต้องสวมหมวกและผ้ากันเปื้อนทุกครั้ง

๖) ไม่เลี้ยงอาหารว่าง อย่างนม ขนมปัง และลูกอม ในงานศพ ยกเว้นน้ำสมุนไพร

ด้าน นางธารินัย ธัญญะ ประธานแม่บ้าน หมู่ที่ ๓ กล่าวว่า สารวัตรอาหารประจำ หมู่บ้านจะทำหน้าที่บังคับใช้มาตรการอาหารปลอดภัย ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอาหาร รวมถึงกำหนดเมนูในแต่ละงาน สอดส่องดูแลการจัดสถานที่ นอกจากนี้ยังมีสารวัตรอาหารระดับ ตำบล ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ประธานแม่บ้านทุกหมู่ และประธาน อสม. คอยกำกับดูแลการทำงานของสารวัตรอาหารประจำหมู่บ้าน อีกทั้ง รวมถึงทำหน้าที่สรุปปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานแต่ละเดือน เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการแก้ไขที่เหมาะสม ตลอดจนคิดแผน วรรรงค์เพื่อให้อาหารในงานเลี้ยงมีความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

รณรงค์ให้ใช้ถ้วยแบ่งและช้อนกลาง เพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การใช้กระบิใส่ข้าว เหนียวแทนถุงพลาสติก และการแยกขยะแห้งขยะเปียก ประธาน แม่บ้านจากหมู่ที่ ๓ ว่า ในกรณีที่มีคนไม่ ปฏิบัติตามมาตรการแล้วเกิดโรคระบาด เจ้าภาพต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายต่าง ๆ โดยไม่มีข้อโต้แย้ง ส่วนกรณีที่ปฏิบัติตามครบถ้วน แต่ยังเกิดปัญหานั้น ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล เจริญชัย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จะเป็นผู้รับผิดชอบจากมาตรการและบทลงโทษที่ชัดเจนทำให้แต่ละหมู่บ้านตั้ง กลุ่มมิตรอาหารปลอดภัยขึ้น เพื่อรับหน้าที่จัดเตรียมและประกอบอาหารในแต่ละงาน โดยหมู่บ้านหนึ่งมี กลุ่มมิตรฯ ประมาณ ๑๐-๑๑ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งมีสมาชิก ๒๐ คน ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำงาน ทั้งนี้ หาก สารวัตรอาหารไม่เห็นด้วยกับเมนูที่เจ้าภาพและกลุ่มร่วมกันเสนอ ก็ต้องเปลี่ยนเมนูใหม่ จนเป็นที่พอใจของ ทั้งสองฝ่าย นางสมใจ โนจิตร ประธานแม่บ้านหมู่ที่ ๒ กล่าวว่าความสะอาดคือปัจจัยที่กลุ่มมิตรอาหาร ปลอดภัยให้ความสำคัญมากที่สุด ในการประกอบอาหารทุกครั้ง จะมีเต็นท์ ประกอบอาหารที่ล้อมรอบ ด้วยตาข่ายสีฟ้า และมีป้ายโฆษณาอาหารปลอดภัยติดอยู่ ซึ่งห้าม ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปเด็ดขาด โดยแม่ครัว จะส่งจานอาหารผ่านช่องที่ทำไว้โดยเฉพาะ ขณะเดียวกัน คนทำอาหารต้องแต่งตัว ให้มิดชิด เก็บผม ใส่ หมวก ใส่ผ้ากันเปื้อน และผ้าปิดปากให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันเศษผมเศษขน หรือเชื้อโรคต่าง ๆ ลงไปใน อาหาร และเมื่อทำอาหารเรียบร้อยแล้ว ต้องส่งถ้วยไปเก็บไว้ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเจริญ ชัยเป็นเวลา ๗ วัน เพื่อเกิดเหตุจะได้นำอาหารมาตรวจสอบทันที

นอกจากนี้ นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเจริญชัย เปิดเผยว่า มาตรการ อาหารปลอดภัยเริ่มทดลองใช้ในงานศพก่อนและได้ผลดี ต่อมาในปี ๒๕๕๘ มีการทำประชาคมระดับตำบล อีกครั้ง ได้ข้อสรุปว่าจะขยายมาตรการอาหารปลอดภัยไปยังงานอื่นๆ ด้วย เพื่อให้การควบคุมโรคเป็นไป ในทิศทางเดียวกัน และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจริงจั้งนี้เอง ที่ส่งผลให้โรคจากการรับประทานอาหาร ดิบ ลดลงถึงร้อยละ ๒๕ ส่วนในระดับครัวเรือน นักวิชาการสาธารณสุขอธิบายว่า ทาง รพ.สต.ตั้งใจ ขับเคลื่อน ๓ อ. ได้แก่ อารมณ์ อาหารและออกกำลังกาย โดยเฉพาะเรื่องอาหาร ด้วยการอธิบายความ เสี่ยงจากการบริโภคที่ผิด สุขลักษณะให้ประชาชนเข้าใจ นอกจากนี้ ยังมีอีก ๒ ส. คือไม่ดื่มสุรา และไม่สูบ บุหรี่ ซึ่งถ้าทุกคนปฏิบัติได้ เชื่อว่าคนตำบลเจริญชัยจะมีสุขภาพที่ดีทั้งตำบล

๔. รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลชมเชย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการที่ดี “โครงการนวัตกรรม อาหาร ปลอดภัยในชุมชน”

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นางบัวเรีว มีบุญ

๑. แหล่งเรียนรู้ นวดแผนไทย

๒. ที่ตั้ง ๑๘๘ หมู่ ๖ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๓. ที่มา/ประวัติ

เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ด้วยก่อนนี้ที่ รพ.สต. มีผู้ป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับเส้นเอ็นจำนวนมาก อาการเหล่านี้สามารถบำบัดด้วยการแพทย์แผนไทย ทำให้ผู้อำนวยการ รพ.สต. คิดจัดตั้งแผนกแพทย์แผนไทยขึ้น เพื่อลดภาระของแพทย์แผนปัจจุบัน โดยเริ่มจากประสานไปยังโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชบัว เพื่อให้ช่วยค้นหาผู้ที่มีความรู้เรื่องแพทย์แผนไทยมาประจำ อาภัยซึ่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหมู่ที่ ๗ และเคยมีประสบการณ์ ผ่านการอบรมเรื่องการนวดตัว ๑๕๐ ชั่วโมง กับนวดฝ่าเท้า ๖๐ ชั่วโมงมาแล้ว จึงเข้าไปสมัคร และได้รับคัดเลือก ก่อนถูกส่งมาประจำที่นี่ "ตอนนั้นเราใช้บ้านพักเก่าเป็นที่ทำการ เปิดให้บริการนวดตัว และอบสมุนไพร เราได้เตี๊ญจากโรงพยาบาลมาเตี๊ญหนึ่ง สมุนไพรปลูกเอา ไม่ได้ซื้อที่ไหน เราดัดแปลงห้องอบจากห้องน้ำเก่า เปิดให้บริการทุกวัน นวดตัว ๑ ชั่วโมง ค่าบริการ ๑๐๐ บาท ๕๐ บาท คืนให้ รพ.สต. ส่วนที่เหลือเป็นของเรา เพราะไม่มีเงินเดือน"

ต่อมา รพ.สต.เจดีย์ชัยได้รับเงินจากโครงการไทยเข้มแข็ง จึงส่งอาภัยไปอบรมแพทย์แผนไทยเพิ่ม หลักสูตร ๓๓๐ ชั่วโมง ณ วิทยาลัยบรมราชชนก จังหวัดพิษณุโลกกลับมาครั้งนี้ เธอเข้ามาเป็นลูกจ้างประจำ รับตำแหน่งผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ของ รพ.สต. โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต ๑ เชียงใหม่ จากนั้นในปี ๒๕๕๖ ผู้อำนวยการ รพ.สต.เห็นว่า สถานื่อนามัยเก่ากว้างขวาง และไม่ได้ใช้ประโยชน์มานานแล้ว จึงโยกย้ายศูนย์แพทย์แผนไทยมาไว้ที่นี้แทน พร้อมกับเพิ่มเตี๊ญ ห้องอบ และเพิ่มบริการนวดประคบเข้ามาศูนย์แพทย์แผนไทยแห่งนี้เปิดให้บริการทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๘.๐๐-๑๖.๐๐น. โดยเจ้าหน้าที่ของ รพ.สต. จะคอยคัดกรอง และส่งต่อผู้ป่วยมาให้

การบริการของศูนย์มีตั้งแต่การนวดกดจุดเฉพาะโรค นวดตัว นวดฝ่าเท้า อบสมุนไพร และการนวดประคบ แต่เนื่องจากผู้มาใช้บริการ ทุกคนมีสิทธิบัตรทอง จึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่ชาวบ้านยินดีบริจาคให้ บวกกับรายได้จากการขายลูกประคบ ลูกตะ ๕๐ บาท ซึ่งเงินที่ได้ทั้งหมด เราส่งกลับเข้า รพ.สต.เจดีย์ชัย" อาภัย สาธยายผลจากการนำแพทย์แผนไทยมาให้บริการในชุมชน พบว่า สามารถลดการใช้จ่ายแก้ปวดได้อย่างต่อเนื่อง จากเดิมในปี ๒๕๕๕ รพ.สต.ส่งจ่ายยาพาราเซตามอลสูงถึง ๒๕,๗๕๓ เม็ด แต่ในปี ๒๕๕๗ เหลือเพียง ๘,๕๕๐ เม็ด

ที่สำคัญการนวดช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อยของร่างกาย ลดการอักเสบ การเกร็งของกล้ามเนื้อ และช่วยเพิ่มอัตราการไหลเวียนของโลหิตด้วย นอกจากนี้ อาภัยรับหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ด้านการนวดแผนไทยแก่กลุ่ม อสม.๒๔ คน เพื่อให้ไปช่วยเหลือผู้ป่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวมถึงจัดทำโครงข่ายแพทย์แผนไทย โดยอบรมให้ความรู้เรื่องสมุนไพรแก่ประชาชนในพื้นที่ปีละ ๒ ครั้ง เพราะต้องการให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาพและดูแลสุขภาพตนเองได้ด้วยสมุนไพร "สมุนไพรส่วนใหญ่เราปลูกเอง แต่ถ้าไม่เพียงพอ รพ.สต. จะจัดซื้อ ซึ่งเราบอกผู้สูงอายุ กลุ่ม อสม.ให้ปลูกไว้ อย่างเข้มข้นกับไพล เราสั่งซื้อกิโกรัมละ ๑๐ บาท ส่วนตะไคร้ เราซื้อถูกลงมาหน่อย ถือเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน"

๔. รางวัลที่ได้รับ

-

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นางอภัย ธีญญะ

๑.แหล่งเรียนรู้ วัดบ้านนาวงค์

๒.ที่ตั้ง ๒๘ หมู่ ๘ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓.ที่มา/ประวัติ

วัดนาวงค์ ตั้งอยู่ ณ ตำบลเจดีย์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ซึ่งวัดนาวงค์มีพื้นที่ ๗ ไร่ ๑ งาน ๑๔ ตารางวา เดิมชื่อของวัดนาวงค์ ชื่อว่า วัดปางเคาะ การตั้งวัด นายอุ่น มีบุญ ผู้ใหญ่บ้าน แทนนายจันทร์ แก้วโก ได้ขอ อนุญาต สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยเรื่อง ตั้งวัดในพระพุทธศาสนา ณ วัดนาวงค์ หมู่ ๘ ตำบล เจดีย์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ให้สร้างวัดเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘ ตั้งวัดในทางพระพุทธศาสนาเมื่อ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะ ศรัทธาและวัดนาวงค์ ได้จัดงานผูกพันธัมมิกนิมิต ฉลองกุฏิ ฌลองสมโภชพระประธานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ ๙ ทรงครองสิริราชสมบัติครบครบ ๖๐ ปี (เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙) และงานฉลองตราตั้งแสดงมุทิตาจิต พระอธิการสุทัศน์ ชินวโร ที่ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดนา วงค์โดยงานทั้งหมดนี้ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๑ ปัจจุบันมีเจ้าอาวาส คือ พระอธิการ บุญฤทธิ์ จารุรัตนวิจิต ภายในเป็นวิหารไม้สักทองทรงล้านนา สร้างด้วยไม้สักทอง ตกแต่งสี ทองสวยงามอร่าม หลังคา ๓ ชั้น ยกช่อฟ้า เบื้องหน้าของวิหารมีพญานาค พร้อมทั้งสิงห์องค์ใหญ่อยู่ด้านหน้า ภายในสวยงามวิจิตรและประดิษฐานพระพุทธรูปเฉลิมพระเกียรติในหลวง รัชการที่ ๙ ครองราชย์ครบ ๖๐ ปี เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๙ ที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็น ๑ ใน ๙ วัดในพระพุทธศาสนาที่ได้รับพระราชทาน

๔.รางวัลที่ได้รับ

๕.รูปภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล พระอธิการ บุญฤทธิ์ จารุรัตนวิจิต

๑.แหล่งเรียนรู้ แหนมห่อใบตอง

๒.ที่ตั้ง ๑๘๕ หมู่ ๔ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓.ที่มา/ประวัติ

เริ่มจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านศาลา ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เดิมที ทำดอกไม้จันทน์ ราคาอันละ ๕๐ สตางค์ และเปลี่ยนมาทำนมถั่วเหลือง ขวดละ ๑๐ บาท ผลตอบแทนไม่เป็นที่น่าพอใจภายในกลุ่มจึงได้ริเริ่มหาอาชีพเสริมเกิดขึ้น ปี พ.ศ.๒๕๔๙ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านศาลา มีสมาชิก ทั้งหมด ๑๘ คน ได้ร่วมกันทำแหนมจากการดูงานของหมู่บ้านตัวอย่างและได้พัฒนาสูตรแหนมของกลุ่มจนถึงปัจจุบัน

ส่วนประกอบ

๑. เนื้อหมู ๔๕%
๒. หนังหมู ๔๕%
๓. กระเทียม ๓%
๔. เกลือ ๓%
๕. ข้าวเหนียว ๓%
๖. พริก ๑%

วิธีการทำ

๑.นำหมูใส่ลงในกะละมัง เทส่วนผสมทั้งหมดที่เตรียมไว้ลงไปในหมู กระเทียม เกลือ ข้าวเหนียวสุก ขยำหรือคลุกให้ส่วนผสมเข้ากันทั้งหมดจนได้ลักษณะเหนียวปั้นเป็นก้อนได้ไม่ติดมือ จากนั้นให้ใส่หนังหมูตามลงไป

๒.หลังจากส่วนผสมเข้ากันดีแล้วนำพริกชี้หนูที่เตรียมไว้ใส่เข้าไปในแหนมแต่ละก้อน (จะใส่หรือไม่ใส่ก็ได้)

๓.หลังจากปั้นเป็นก้อนแล้วนำมาห่อด้วยพลาสติกหรือใบตองมัดด้วยหนังยางให้แน่นไล่อากาศออกให้หมด และเก็บเอาไว้ในอุณหภูมิห้อง ๑ - ๒ วัน ก็จะได้แหนมที่มีรสเปรี้ยวสามารถนำมารับประทานได้

๔.รางวัลที่ได้รับ

- ได้รับรางวัลการคิดสรรผลิตภัณฑอาหารระดับ ๓ ดาว

๕.ภาพประกอบ

๖.ที่มาแหล่งข้อมูล นาง หนอม โนจิตร

๑. แหล่งเรียนรู้ เรือแข่ง พระธาตุ,ดาวภูธร
๒. ที่ตั้ง ๖๔ ม.๔ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน
๓. ที่มา/ประวัติ

ประเพณีแข่งเรือ เป็นประเพณีเก่าแก่สืบเนื่องมาแต่โบราณ แต่ก่อนได้กำหนดว่าให้มีการจัดการแข่งขันขึ้นทุกครั้งที่มีการ "ตานก๋วยสลาก" (ถวายทานสลากภัต) หมู่บ้านใด วัดใด จัดให้มีการตานก๋วยสลาก ก็ให้มีการซื้อเชิญหมู่บ้าน ตำบล อำเภอใกล้เคียงให้นำเรือมาแข่งขันกัน เพื่อความสนุกสนาน สามานสามัคคี งานตานก๋วยสลากกับการแข่งเรือ จึงเป็นประเพณีคู่กันมาแต่โบราณ

ประเพณีการแข่งเรือ ได้สอดแทรกกุศโลบายในการสร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนเมืองน่านหลายอย่าง เช่น การบูชาเทพอารักษ์ที่สิ่งสถิตอยู่ในไม้ตะเคียนที่นำมาทำเรือ เรียกว่า "ผีเรือ" หรือที่ภาคกลางเรียกว่า "แม่ย่านางเรือ" ซึ่งเป็นความเชื่อและถือปฏิบัติกันมานาน โดยการนำเรือลงสู่แม่น้ำในเวลาแข่งเรือต้องหาฤกษ์ หาวนและเวลา หรือแม้แต่หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลแข่งเรือแล้วจะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญและเลี้ยงผีเรือ เพื่อเป็นสิริมงคลอีกด้วย

๔. รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลที่๒ ประเภทเรือกลาง ๑๗-๑๘ ก.ย. ๒๕๕๙ งานประเพณีแข่งเรือจ.น่าน(นัดเปิดสนาม)"ซึ่งถวายเป็นพระราชทาน"ประจำปี๒๕๕๙
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ๒ ๑-๒๓.ค.๒๕๕๙ งานประเพณีแข่งเรือถวายเป็นพระราชทาน "สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ"(ปลอดเหล้า-เปย์) สนามตำบลน้ำปั่ว ปี ๒๕๕๙
- รางวัลที่๔ประเภทเรือกลาง ๕พ.ย. ๒๕๖๐ หกจ.ป.รุ่งเรืองกิจ
- รางวัลที่๔ประเภทเรือกลาง ๒-๔พ.ย. ๒๕๖๑ งานประเพณีแข่งเรือจังหวัดน่านนัดปิดสนามประจำปี ๒๕๖๑
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ๒ ประเภทเรือเอกลักษณ์ งานประเพณีแข่งเรือ วันตักบาตรเทโวโรหณะ วัดศิลามงคล ปี๒๕๖๑
- รางวัลที่๙ ๒๕-๒๗ต.ค. ๒๕๖๒ ประเภทเรือกลาง งานประเพณีแข่งเรือ จ.น่านปี๒๕๖๒

๕. ภาพประกอบ

๖. ที่มาแหล่งข้อมูล นายสุข โนจิตร

๑.แหล่งเรียนรู้ เรือเจ้าขุนปัว

๒.ที่ตั้ง ๙๐ หมู่ ๗ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓.ที่มา/ประวัติ

เรือเจ้าขุนปัว เดิมเป็นเรือหาปลาของพ่อจ้อย ไชยสลิ บ้านนาเตา ตำบลริม อำเภอนันทบุรี จังหวัดน่าน เป็นเรือขุดจากไม้ตะเคียนทองทั้งลำ ต่อมานายคำเหมย ยะแสง เป็นผู้ใหญ่บ้านพร้อมทีมงานบริหาร คือ นายบุญยัง ยะแสง นายสม ยะแสง นายปัน ยะแสง นายใจมา ยะแสง นายนรินทร์ ยะแสง พร้อมคณะกรรมการหมู่บ้านได้ไปซื้อเรือต่อจากพ่อจ้อย ไชยสลิ เพื่อนำเรือมาใช้ขนบรรทุกทุกคนข้ามแม่น้ำน่านในการทำงานด้านการเกษตร ในวันเดือนแรม ๑๕ ค่ำ เรือมักจะล่มทุกครั้ง ครั้งละ ๒-๓ คีน ชาวบ้านหลายคนคิดว่าเป็นเรืออาถรรพ์ จึงหาผู้เชี่ยวชาญทางด้านไสยศาสตร์มาแก้ไขโดยใช้เวทมนต์ตอกลงที่หัวเรือ ๔-๕ ตัว เพื่อเป็นการแก้เคล็ด นับจากนั้นเป็นต้นมาเหตุการณ์ดังกล่าวก็ไม่เคยเกิดขึ้นอีกและได้ใช้เรือจนถึงปัจจุบันนี้ ต่อมาในปี ๒๕๔๘ ทางหมู่บ้านได้ทำสะพานข้ามแม่น้ำน่านเสร็จ จึงได้เก็บเรือไว้ที่โรงเรือน ณ อ่างหนองนาฟ้า จนถึงปี ๒๕๕๐ นายปรมัตต์ ปรมปัญญารกุล (หนานคิตต์) ได้นำเรื่องการทำหมู่บ้านจะฟื้นฟูเรือแข่งมาเสนอ โดยใช้ชื่อเรือว่า “เรือเจ้าขุนปัว” โดยได้ประสานงานกับนายฤทธิเดช ยะแสง กำนันตำบลเจดีย์ชัย พร้อมคณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน โดยมี นายอินทน์ ยะแสง นายชีวะวิชัย ยะแสง นายบุญส่ง ยะแสง นายสนธิ คำเชื่อน นายสมาน ยะแสง นายสุชาติ ยะแสง นายประสงค์ ยะแสง นายดำ ยะแสง นายสมเดช ยะแสง นายอินเปลี่ยน ยะแสง นายปัน ยะแสง พร้อมคณะกรรมการและชาวบ้านวังม่วงทุกคนได้คิดฟื้นฟูเรือแข่งขึ้นอีกครั้ง หลังจากหมู่บ้านเคยมีเรือแข่งมาแล้ว และได้หางายจากหมู่บ้านมาแล้ว ๓๐ กว่าปี โดยได้จัดทำโครงการฟื้นฟูเรือแข่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน เพื่อของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน โดยการประสานงานกับนายราเชนทร์ กาบคำ ผอ.วิทยาลัยการอาชีพบัว ได้เสนอต่อ นายนรินทร์ เหล่าอาริยะ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ได้งบประมาณที่สนับสนุนมาจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และทางคณะกรรมการหมู่บ้านวังม่วงได้ว่าจ้าง นายทองใบ ทองเดช และนายสมพร ชูตง มาปรับปรุงเรือ ตัดต่อหัวท้าย จากเรือหาปลา (หัวใบ) มาเป็นเรือแข่งขนาด ๓๐ ฝีพาย (เรือเล็ก) ส่วนกลางเป็นไม้ตะเคียนทอง ส่วนต่อหัว ต่อท้ายเรือ เป็นไม้ซ้อ ซึ่งได้ซื้อมาจากแม่งอย กันยะ บ้านศาลา จำนวน ๓,๐๐๐ บาท พ่อผัด ปามะ บ้านแหน จำนวน ๔,๐๐๐ บาท และนายทองใบ ปามะ และแม่แก้ว – หน่อ ยะแสง ได้บริจาคไม้เพิ่มอีกขนาดกว้าง ๙๖ ซม. ยาว ๒๑.๔๒ ม. ลึก ๓๒ นิ้ว ช่างที่ทำการลอกเรือมีนายปรมัตต์ ปรมปัญญารกุล นายสมเดช ยะแสง นายวรรณศักดิ์ ยะแสง นายศรีนวล ยะแสง นายบุญยัง ยะแสง หัวเรือและหางเรือทำด้วยไม้ซ้อจากช่างบ้านปากกล้วย อำเภอเวียงสา จำนวน ๖,๐๐๐ บาท ส่วนค่าแรงต่อเรือ ๗๐,๐๐๐ บาท และได้รับคำชมเชยจากคณะกรรมการและหน่วยงานหลายภาคส่วน ตลอดถึงกองเชียร์ว่าเป็นเรือที่มีความสวยงาม ดุดัน เป็นที่จับตาของเซียนเรือแข่งและสร้างความเข้าใจทุกสนาม โดยการบริหารของนายดำ ยะแสง เป็นประธานพร้อมคณะกรรมการสมัยนั้นได้ ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ ถึงปี ๒๕๕๒ ต่อมานายบุญเย็น ยะแสงได้เป็นประธานต่อพร้อมคณะกรรมการชุดใหม่และได้ขับเคลื่อนและบริหารต่อในปี ๒๕๕๓ ได้ทำการตัดต่อปรับปรุงแก้ไขเรือเจ้าขุนปัว ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ เนื่องจากเรือมีความลึกส่วนหัวและท้ายงอนมากเกินไป จึงได้ทำการให้หัวและท้ายต่ำกว่าเดิม เพื่อความนิ่งและการไหลของเรือให้ดีขึ้น ความกว้าง ๙๐ ซม. ยาว ๒๔.๓๙ เมตร ลึก ๑๙ นิ้ว ช่างที่ทำการแก้ไขคือ นายชำนาญ รวยรินทร์ ค่าแรง จำนวน ๕๖,๐๐๐ บาท เปลี่ยนสีใหม่เป็นสีทอง-เขียว ต่อมากรรมการบริหารเรือได้ลาออก ทางหมู่บ้านจึงได้แต่งตั้งนายอินทน์ ยะแสง สารวัตรกำนันตำบลเจดีย์ชัยและทีมงานขึ้นมาบริหาร

ตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงปี ๒๕๕๕ ได้บริหารมาจนครบวาระ ๒ ปี จึงได้ลาออก ทางหมู่บ้าน จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาแทน โดยมีนายบุญเย็น ยะแสง เป็นประธานตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๖ ถึงปี ๒๕๕๗ ได้บริหารมาจนครบวาระ ๒ ปี จึงได้ลาออก ทางหมู่บ้านจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาแทน โดยมีนายปิติชัย ยะแสง เป็นประธานพร้อมทีมงานบริหาร ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๕๙ ได้บริหารมาจนครบวาระ ๒ ปี จึงได้ลาออก ทางหมู่บ้านจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาแทน คือนายอินทน ยะแสง มาเป็นประธานอีกครั้ง ต่อมานายอินทน ยะแสง พร้อมทีมงานบริหารเรือแข่งและทีมงานบริหารหมู่บ้านได้ปรึกษากันว่า จะนำเรือเจ้าขุนปัว ๑ มาแก้ไขปรับปรุงเป็นเรือเอกลักษณ์ จึงได้ทำโครงการไปยังสภาวัฒนธรรมจังหวัดน่าน และสมาคมเรือแข่งจังหวัดน่าน ได้มาตรวจสอบดูเรือเจ้าขุนปัว ๑ และสามารถปรับปรุงแก้ไขเป็นเรือเอกลักษณ์ได้ และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสภาวัฒนธรรมจังหวัดน่าน จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นทางคณะกรรมการบริหารเรือแข่งจึงได้ให้ช่างมาปรับปรุงเรือ คือนายทองใบ ทองเงิน นายสมพร ชูตง ในราคาค่าแรง จำนวน ๓๕,๐๐๐ บาท ได้เริ่มปรับปรุงเรือเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ช่างทำดอกเรือ คือพระวุฒิพงษ์ ปกสุโร และนายบุญยัง ยะแสง ค่าแรงทำดอกเรือ จำนวน ๔,๐๐๐ บาท และได้นำเรือเข้าจดทะเบียน ชื่อเรือ เจ้าขุนปัว ๑ ประเภทเรือเอกลักษณ์น่าน เลขทะเบียน ๐๐๔๙ ความกว้าง ๑.๐๓ ม. ความยาว ๒๖.๑๔ ม.

๔.รางวัลที่ได้รับ

วัน/เดือน/ปี	รางวัลที่ได้รับ	สนามที่เข้าร่วมแข่งขัน
๑๑ กันยายน ๒๕๕๐	รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๔	ตักบาตรเทโวโรหณะ อ.ท่าวังผา
๒๕๕๑	- รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ - รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๓	- ตักบาตรเทโวโรหณะ อ.ท่าวังผา - งานสลากห่อข้าวดำเดิน บ้านฝายมูล อ.ท่าวังผา
๒๕๕๓	- รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๓ - รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๓	- งานสลากห่อข้าวดำเดิน บ้านฝายมูล อ.ท่าวังผา - ตักบาตรเทโวโรหณะ วัดศิลามงคล อ.ท่าวังผา
๒๕-๒๖ กันยายน ๒๕๕๓	รางวัลชนะเลิศอันดับที่ ๔	นัดเปิดสนาม ๘ อำเภอเมืองน่าน ชิงถ้วยพระราชทานจากพระเจ้าหลานเธออภิติยาภา
๔ กันยายน ๒๕๕๔	รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๓	นัดเปิดสนาม อ.ท่าวังผา
๒๕๕๕	รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ตักบาตรเทโวโรหณะ อ.ท่าวังผา
๒๕๕๖	รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ตักบาตรเทโวโรหณะ อ.ท่าวังผา

๕.ภาพประกอบ

๖.ที่มาแหล่งข้อมูล นาย บุญยัง ยะแสง

๑.แหล่งเรียนรู้ ฟาร์มเห็ดธนพัฒน์(เห็ดโคนน้อย)

๒.ที่ตั้ง ๔๙ หมู่ ๔ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓.ที่มา/ประวัติ

เริ่มต้นทำฟาร์มเห็ดในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จากการอบรมความรู้เรื่องการเห็ดของกลุ่มครู สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.) เดิมที่ได้มีการจัดทำฟาร์มเห็ดเป็นแบบกลุ่ม หลังจากนั้นได้ปิดตัวลง แต่ทางฟาร์มเห็ดธนพัฒน์ได้ประกอบธุรกิจนี้ต่อโดยไม่มีการรวมกลุ่มแบบเดิม โดยได้รับความช่วยเหลือจากครูที่อบรมความรู้ให้ ช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์ทั้งหมดให้เป็นทุนในการผลิต หลังจากนั้นได้พัฒนาเป็นอาชีพหลัก ราคาเห็ดแบบก้อน ก้อนละ ๑๐ บาท ราคาดอกเห็ด กิโลกรัมละ ๘๐ บาท

วิธีการทำ

๑. นำขี้เลื่อยไม้ยางพารา รำละเอียด ปูนขาว ยิปซัมและแ่งข้าวเหนียวมาผสมให้เข้ากัน จากนั้นจึงนำกากน้ำตาลที่ผสมกับน้ำเปล่าค่อย ๆ รดลงไปทีละกองขี้เลื่อยคลุกเคล้าให้เข้ากันจนกว่าขี้เลื่อยจะเปียกประมาณ ๗๐% (เอาขี้เลื่อยมาบีบแล้วเป็นก้อนไม่มีน้ำ)

๒. นำขี้เลื่อยที่ได้มาบรรจุถุงให้แน่นใส่คอขวดจุกสำลีแล้วปิดฝาเอาไว้

๓. นำก้อนเห็ดที่ได้ไปนั่งเพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ชนิดอื่นที่ปะปนมาให้หมดใช้เวลาหนึ่งประมาณ ๖ ชั่วโมง จากนั้นจึงเก็บออกทิ้งให้อุ่นจึงใส่เชื้อเห็ดโคนน้อยลงไป

๔. นำก้อนเห็ดที่มีเชื้อแล้วไปบ่มในโรงเรือนที่ทึบแสงให้เชื้อเจริญได้เต็มที่ เมื่อเชื้อเดินเต็มถุงแล้วจึงเปิดปากถุงเอาสำลีและคอขวดออกจากก้อนเชื้อเห็ด รดน้ำให้เป็นละอองฝนบ่มไว้ในที่มืด ๗ วันก็สามารถเก็บเห็ดได้แล้วค่ะ

๔.รางวัลที่ได้รับ

๕.ภาพประกอบ

๖.ที่มาแหล่งข้อมูล นางเตียม บัวอิน

๑.แหล่งเรียนรู้ อัฐมอญ

๒.ที่ตั้ง ๑๒๙ หมู่ ๘ ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ๕๕๑๒๐

๓.ที่มา/ประวัติ

นาย สมควร เตชนันท์ เดิมทีประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างในกรุงเทพมหานครได้มีการย้ายถิ่นฐานกลับมายังบ้านเกิดและเริ่มเรียนรู้การทำอัฐมอญในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ จากประสบการณ์ของตนเอง และเริ่มมีการรวมกลุ่มอาชีพอัฐมอญกับบรรดาเครือญาติจำนวน ๕ ครอบครัว โดยมีการรวมเงินทุนในการก่อตั้งจำนวนครอบครัวละ ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันประกอบอาชีพขายอัฐมอญเป็นเวลา ๓๐ ปี ราคาอัฐมอญก้อนเล็ก เริ่มต้น ๓๐ สตางค์ ปัจจุบันก้อนละ ๓ บาท ผลผลิตต่อครั้ง ๔,๐๐๐ ก้อน(ใหญ่) ๑๐,๐๐๐ ก้อน(เล็ก)

วิธีการทำ

๑. ขั้นตอนเตรียมดิน ก่อนนำดินเหนียวไปขึ้นรูป จะต้องนำมาหมักไว้ในบ่อหมัก ผสมกับดินจอมปลวก จนกว่าดินเหนียวจะมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปขึ้นรูปได้

๒. ขั้นตอนรีดขึ้นรูป ปัจจุบันมีเทคโนโลยีมาช่วยย่นระยะเวลา ซึ่งทำให้การรีดอัฐมมีความสะดวก รวดเร็ว และมีมาตรฐานมากขึ้น นำดินที่เตรียมไว้บรรจุใส่เครื่องรีดขึ้นรูป

๓. ขั้นตอนตากดิน ขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมก้อนดินเหนียวก่อนนำไปเผา เพื่อไล่ความชื้น และให้ก้อนอัฐมแห้งตัว โดยจะนำไปผึ่งลมในที่ร่ม ๒-๓ วัน หลังจากทำการรีดขึ้นรูป ห้ามนำไปตากแดดทันที เพราะอาจทำให้ก้อนอัฐมเกิดการแตกร้าว เมื่อเริ่มแห้งตัวจึงค่อยนำไปตากแดดต่ออีกประมาณ ๓-๔ วัน หรือจนกว่าอัฐมจะมีคุณภาพพร้อมเผา ทั้งนี้มีหลายปัจจัยทำให้ก้อนอัฐมแห้งช้า เช่น ฝนตก หรือมีแสงแดดไม่เพียงพอ

๔. ขั้นตอนเผาอัฐม ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย และถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ใช้เวลานาน ใช้ความละเอียดอ่อน โดยการวางอัฐมจะเรียงซ้อนกันเอาไว้ในลักษณะสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือผืนผ้า พร้อมเผาได้ทันที แล้วนำแผ่นเหล็ก หรือแผ่นสังกะสีมาตั้งล้อมรอบอัฐมที่เรียงกันไว้ จากนั้นตักแกลบใส่จนคลุมอัฐมทั้งหมด แล้วจึงจุดไฟเผา โดยมีฟืนเป็นเชื้อเพลิงร่วม ใช้เวลาประมาณ ๗-๑๕ วัน ที่อัฐมจะสุกกลายเป็นอัฐมแดง ที่พร้อมใช้งาน

๔.รางวัลที่ได้รับ

๕.ภาพประกอบ

๖.ที่มาแหล่งข้อมูล นาย สมควร เตชนันท์